1e Jaargang, nummer 23, 2 oktober 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Een zwaar onderwerp waarover vele misverstanden zijn, en Bespreking van Den Hengst’s kerkgeschiedenis in de Saambinder

---

EEN ZWAAR ONDERWERP WAAROVER VELE MISVERSTANDEN ZIJN

De zonde tegen de Heilige Geest, ook wel de onvergeeflijke zonde genoemd : Wat is het precies ? Feit is dat de psychiatrische klinieken volzitten met mensen die denken deze zonde begaan te hebben. Toen Kersten jong was hoorde hij ook over deze zonde, en hij werd bang. Later riep hij op tot grote voorzichtigheid over dit onderwerp, niet tot vooroordelen te komen als mensen zich wereldsgezind gedragen, want de duivel is sluw genoeg om mensen in hun onnozelheid te vangen met dit soort dingen.

Wij hebben het altijd uitgelegd als : De onvergeeflijkheid zit hem erin dat zij de zonde niet goedmaken en zich daarin volharden, want er moet altijd bekering en goedmaking vooraf gaan aan de vergeving van de zonde. Zij die dus een onvergeeflijke zonde hebben gedaan hebben dit niet per ongeluk gedaan, maar doen het expres en willen het niet goedmaken, totdat ze aan de zonde gelijk zijn geworden. Zoals Kersten het zegt : die zonde is hartelust die zich moedwillig verhard en berouw uitsluit, dus dat doet die zonde zelf. Als je bang bent dat je die zonde hebt bedreven is het dus een teken dat je die zonde niet hebt bedreven, want bedrijvers van die zonde maken zich daarover niet druk.

Kersten stelt dat hen die in onuitsprekelijke droefenis en benauwdheid zijn gekomen vanwege de gedachte aan die vreselijke zonde daarvan vrij zijn. (De Saambinder, 10/12, 1920) Hij stelt dat degenen die in die zonde leven hoog van hart zijn, nooit innerlijk verslagen zijn, ze hebben geen smart over de zonden. Ze zijn onvergeeflijk puur omdat ze daartoe niet in aanmerking willen komen. De zonde is hen goed zo. Daar hebben ze voor gekozen. Op zo’n punt komt niemand zomaar. Er is hoop voor hen die tot de wereld dwalen, en tot hen die spotten. Er is hoop voor hen die Jezus hebben gekruisigd, want zelfs Jezus bad nog voor hun vergeving. Kersten stelt dat de bedrijvers van onvergeeflijke zonde weten wat ze doen, en dat die zonde niet in God’s kinderen is.

BESPREKING VAN DEN HENGST’S KERKGESCHIEDENIS IN DE SAAMBINDER

Vanaf het prille begin van de Saambinder in 1919 gaf W. den Hengst, bekend van de Veenendaalse kerkscheuring (1913), kerkgeschiedenis lessen in het blad. Hij was inmiddels min of meer een Kersteniaan geworden, oftewel overgegaan met het grootste deel van zijn gemeente tot de gereformeerde gemeente, na gediend te hebben in de gereformeerde kerk van Kuyper. Het was voor hem allemaal niet meer houdbaar in de Kuyper kerk.

Hij spreekt over de lijn van reformatie en deformatie die langs elkaar liepen in de kerkgeschiedenis. Hij noemt dat ver vóór de reformatie het land Germaans was met Batavieren en Friesen. De Germaanse stammen waren ruw en hielden van honigmede, bier en dobbelspelen, stelde hij. Dat was nog voordat het christendom op kwam zetten. Hun godsdienst was natuurdienst. Hij noemde dat er een verschrikkelijke oorlog kwam tussen hun goden, waarbij in vergelijking de eerste wereldoorlog slechts kinderspel was. (Saambinder, 12/12, 1919)

Het hele mythologische verhaal van de Germanen kruiste ergens met dat van de christenen. Den Hengst bespreekt dan de komst van Willibrord, die vijf moederkerken stichtte in Nederland. (SB, 9/1, 1920)

De Friezen en de Saksen in Nederland waren gehecht aan hun zonden van bloedwraak en drank, gepaard gaande met hun dobbelspelen, stelde den Hengst. Ze waren ook gehecht aan hun vrijheid hierin. Ze werden overwonnen door Karel de Grote, die hen drong het christendom te omhelzen. Maar dit zorgde voor een oorlog met de Noormannen, de Odin-vereerders, die fundamentalistisch germaans waren en na Karel’s dood met hun drakenschepen kwamen om de kerkelijken te doden of weg te voeren, en om kerken en kloosters te verwoesten. Ook gehele steden en dorpen werden verwoest. De christenen baden om verlost te worden van de noormannen, stelde den Hengst. Rond het jaar 1000 werd het rustiger, hielden de aanvallen op. (SB, 13/2. 1920)

Hij stelde dat het christendom verviel tot vormendienst en werd als de doodsvallei van Ezechiël (SB, 9/4, 1920)

Hij bespreekt dan de opkomst van de boete predikers, bijvoorbeeld de Waldenzen, de armoedsbeweging. Hij noemt ze de voorlopers van de hervorming. (SB, 14/5, 1920)

Hij heeft het dan over de reformatie in Nederland, die eerst in de zuidelijke Nederlanden (België) begon. Er was strenge weerstand door Karel V. Mensen werden gemarteld. Velen vluchtten uit Nederland en hebben in andere landen toen Nederlandse ballingen-kerken tot bloei gebracht. Overal werden er heimelijke kruisgemeenten opgesteld. Ze moesten ook schuilnamen gebruiken, om niet door de vijand te worden ontdekt. In 1567 werd Alva naar Nederland gezonden. Nog meer mensen ontvluchtten toen het land, want er zouden nu wat moordjaren komen. Hij was gekomen om de ketters te straffen. Na het volk gemarteld te hebben vertrok hij weer in 1573.

Met de komst van Alexander Farnese, de hertog van Parma, werden de zuidelijke Nederlanden heroverd voor Spanje. In 1584 en 1585 was er een grote uittocht van zuidelijke gereformeerden naar het Noorden, naar het vrijgevochten Holland, stelt den Hengst. De hertog werkte hieraan mee, dus die was milder naar de calvinisten toe dan zijn voorgangers. Ook trok men naar Zeeland. Zuid-Nederland liep leeg. De eerst grote bloeiende handelssteden van het Zuiden waren dood. Het calvinisme had dit allemaal meegenomen in de uittocht. (SB, 8/10. 1920)

Het calvinisme was toendertijds rijker dan het nu is, want er is veel weggekapt door het modernisme, om het voor deze tijd populair te maken. Men heeft water bij de melk gevoegd. (Dat is overigens een nieuwe bijbels gezegde) De uittocht van de Zuidelijke Nederlandse calvinisten naar het Noorden had een grote invloed op het Noorden. Het calvinisme begon daar toen het veel mildere zwinglisme te overvleugelen. Den Hengst stelt dat het Calvijn is geweest die hoofdzakelijk de reformatie in Nederland heeft bevorderd en geleid. (SB, 12/11, 1920)

Dan bespreekt Den Hengst het overblijfsel in de zuidelijke Nederlanden. In west-Vlaanderen heilden de wilde geuzen, ook wel bosgeuzen genoemd, al tijdens de dagen van Alva stand, in een uitgestrekt bos- en heuvelland bij Oudenaarde, stelt Den Hengst. Ook hun nakomelingen hielden daar stand. Er werden daar zeven vlaamse kruisgemeenten opgesteld. Hij spreekt ook over een jarenlange geheime gereformeerde gemeente in Antwerpen. (SB, 26/11, 1920)

Hij heeft het dan over Wouter de Lutherse monnik die in 1520, dus een paar jaar na de reformatie in Duitsland, in Zuid-Holland predikte en in Delft de grondslag legde voor de eerste gereformeerde gemeente in Nederland. Maar het was gevaarlijk vanwege de vervolgingen door Karel V om kruisgemeentes op te stellen, stelt Den Hengst. En één zwaluw maakte nog geen zomer, stelde hij. Tienduizenden werden er gemarteld en gedood, en velen weken naar andere landen. (SB, 10/12, 1920)
